

GLAS

SLOVENSKE KULTURNE AKCIJE

EL VOCERO DE LA ACCION CULTURAL ESLOVENA

Št. 1 – Leto 71

Januar – Maj 2025

DOGAJA SE

Nekje, sedaj se prav gotovo tudi kaj dogaja. V sedanjem jesenskem vremenu, sredi pomladi, se med drugim vračam v spomin na prve mesece tega leta. Pomnim, da smo v vročem februarju doživeli novo leto prehojene poti. Tam nekje do maja smo bili vse bolj zavzeti na teološkem odseku in s pripravami na, kot je že iz po pandemskega časa v navadi, srečanje s člani in prijatelji SKA izven argentinskega območja iz najrazličnejših koncev širnega sveta v Sloveniji. Slišali smo in poslušali razna mnenja. V bistvu nas pogovor druži in krepi našo rast in slovensko pripadnost.

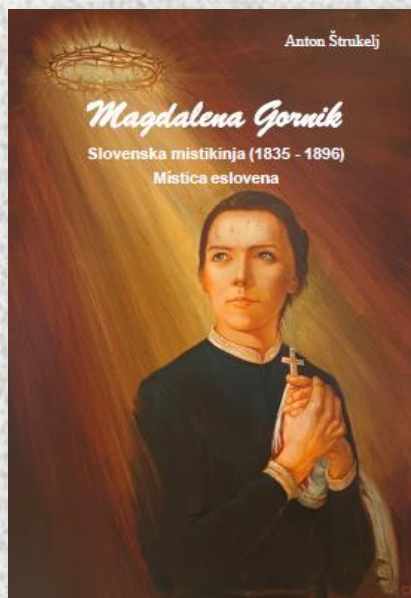
Današnji svet je potreben večjega razumevanja, zato je bistveno pomembna vsaka razprava, vsak pogovor, sočutje in složnost. Trinajsti oktober bo ostal v spominu kot dan dokončnega sporazuma in pričetek miru ter konec terorističnega nasilja v upanju na boljše, lepše mirne čase -kar ni rečeno, da bo prevladal mir na Bližnjem vzhodu-. Davnega leta 1753, je Marija Terezija na ta dan, naročila prvi popis prebivalstva v Habsburški monarhiji. Oktober, za nas Slovence, med drugimi ima dva pomembna datuma, ki ju ne smemo pozabiti, 29. oktober, leta 1918 je postal simbol dolgoletne želje slovenskega naroda po neodvisnosti in samostojnosti ob zaključku Avstro-Ogerske monarhije. Seveda slednji je 25 oktober. Dan suverenosti je praznik, ko obeležujemo enega ključnih dogodkov v procesu osamosvojitve Slovenije, dan, ko je po osamosvojitveni vojni zadnji vojak Jugoslovanske ljudske armade zapustil slovensko ozemlje leta 1991.

Torej, da ne pozabimo, pomembno je, da pišemo in zabeležimo vse kar se da, tudi to je koristna lepa navada v našem osebem življenju. S tem si tudi okvirno seznanimo s prehojeno potjo in dogajanja. Prav tako je tudi pomembno, da GLAS ne zgubi svoj glas in da priča o tem kar je bilo in kar bo v skupno dobro.

... PODPRETI IN VZDRŽEVATI NAŠE SLOVENSTVO JE NAŠA DOLŽNOST IN POSLANSTVO ...

MAGDALENA GORNIK **(slovenska mistikinja 1835 – 1896)**

Malo pred božičem smo dobili pismo, do takrat od neznanca, sedaj že dobrega zvestega prijatelja, Antona Štruklja s prošnjo, naj pomagamo izvesti prevod in širiti priprošnjo za sprejem slovenske mistikinje na višjem oltarju svetovne cerkve.

Po prebranem pismu je sledil odgovor, čeprav nov izziv. Treba je bilo misliti, bolj kot drugo, na prošnjo in poslanstvo. Resnično, do sedaj je bila Slovenska kulturna akcija, med svojimi izdajami in raznimi prispevki ter predavanji, res bogata na teološkem odseku, vendar ni bila nikoli osredotočena na širjenje življenjepisov verskih junakov, še manj takih močnih likov. Odgovor je bil pozitiven torej iz samega prepričanja, da je to bila božja želja.

Po pogovorih je nastal projekt za katerega nismo imeli namenjenih sredstev in tudi ga nismo imeli v načrtu rednega dela SKA za leto 2025. Knjižica je imela že več prevodov v druge jezike, izvirnik je bil spisan v nemščini in iz tega so posledično nastali ostali, med njimi tudi slovenski. Čeprav je že obstajal španski prevod, delo iz izvirnika, je ta imel kar nekaj pomanjkljivosti in ker je bil slovenski lepo izdelan smo se odločili, da izvedemo prevod iz slovenskega.

Ker so postopki za beatifikacijo že v teku je bilo treba delo izvesti v zelo omejenem času, kar je pomenilo, da bi v prvih mesecih tega leta bila knjižica že dostopna.

Sledilo je oblikovanje, skušali smo obdržati okvirni način izvirnika, sicer smo si zamislili, da bi bilo bolj koristno, če knjižica vsebuje oba jezika (slovensko-španski). Dodali smo tudi možnosti izvedbe podobice v isti obliki.

Dela ni bilo malo, zbirali smo sredstva, proračune, itd. Naredili smo vse kar smo pač lahko, da bi bilo, kakor smo se domenili, izvedljivo v določenem času. Kljub vsem oviram, smo vedno upali na božjo previdnost in na teh temeljih nadaljevali s projektom.

Končno je bila božja želja, da je na Marjin mesec, se pravi meseca maja, zagledala luč in krožila že v Argentini in v Sloveniji. Če bi bil prvi odgovor morda drugačen bi prav gotovo tega ne izvedli in vsi Slovenci ne bi bili tega deležni.

Natančno obrazložitev boste lahko videli in slišali, če se udeležite 25. oktobra v dvorani dr. Tineta Debeljaka, kjer bo kratek video-posnetek, izveden pri Studiju Siposh, »Okronana« in zanimiva okrogla miza.

Ker je »Slovenska hiša«, **dom nas vseh Slovencev v Argentini** potrebna vzdrževanja in nujne pomoči, bomo prostovoljne prispevke namenili v ta namen.

"... Iz bogate polnosti mističnih darov, ki jih je Bog podaril mistikinji Magdaleni Gornik, da bi nas okrepil v veri in vodil k sebi, je mogoče izluščiti in poudariti naslednje resnice: Marija, evharistija, odrešenje in večno življenje."

Slovenska kulturna akcija in
Slovensko dušnopastirstvo vabita na
večer posvečen
slovenski mistikinji
MAGDALENI GORNIK
v soboto 25.oktobra ob 19.30 uri
v dvorani dr. Tineta Debeljaka
v Slovenski hiši

Projekcija filma – okrogla miza.
Po predstavitvi vabljeni
na pogostitev in družabnost.

*Prostovoljni prispevki bodo namenjeni za
kritje stroškov Slovenske hiše*

Z DOBRIMI NAMENI IN SLOŽNO MOČJO SE DA MARSIKAJ
URESNIČITI V SKUPNO DOBRO!

IN MEMORIAM ANA LIČEN

Marca letos nas je zapustila članica Ana Ličen, narodno zavedna, zaljubljena v pisano besedo in v zemljo od koder je izviral njen rod. Pisana beseda izpod njenega peresa je bil izraz zvestobe sebi in bližnjim, saj je vedno pisala predvsem zase. Rojena daljnega leta 1930 v Buenos Airesu se je vedno znala predstaviti s sledečimi besedami: »Naglašam kot Vipavka to že, a žal mi ni bilo dano, da bi v Sloveniji odprla oči in naredila prvi pogled v ta svet. Recimo, da so me v Vipavi spočeli. Rodila sem se v Buenos Airesu staršema, ki sta bila doma iz Vipavske doline in sta se pred grozečim italijanskim fašizmom odselila v Argentino. Veste, da bi se morala roditi v Vipavski dolini. Tisti kraj bi moral biti moj, ne ta, a starši so se odločili, da ne bodo dali otroka Italijanom ... nikoli. In ga tudi niso. Častna beseda kakor je včasih veljala. Ko sem se prvič vrnila v domači kraj, sem ga čutila kot svojega; ne le zaradi jezika – počutila sem se kot doma. Imela sem le devet let.« Prejela je slovensko državljanstvo šele ob svojem 83 rojstnem dnevu.

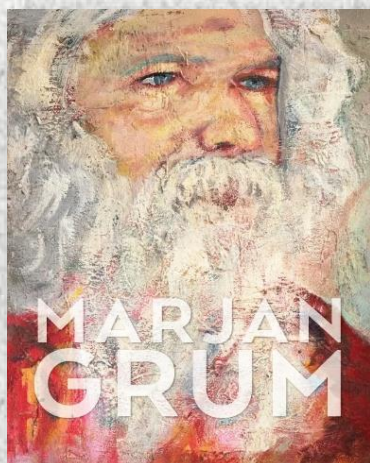

Kot grafologinja je poslovala na argentinskem ministrstvu. Že iz otroštva je vedno rada pisala. Leta 1978 se je vključila v literarno delavnico znane pisateljice Ines Malinow. V zvezi s to isto delavnico, je leta 1980 napisala prva dva javno poznana romana in sicer *Moja draga Helenica* in *Hvala, gospod poveljnik*. Dela so v izvirniku v španščini in jih je večkrat objavljala tudi v skupnih zbirkah. Rada je imela opuse besed, ki jih je lahko izbirala, uporabljala na voljo, še posebno, ker jih ni rada ponavljala. Če analiziramo pesmi, se največkrat pojavljajo besede ki govorijo o čustvih, doživetjih, o upanju in veselju. Proze pa so v glavnem anekdote in opisi. Čeprav je spremljala Slovensko kulturno akcijo skoraj od svojega začetka, je postala članica šele leta 2004, prispevala je mnogokrat za našo revijo Meddobje in v drugih skupnih zbirkah. Zadnjo dvojezično zbirko *Amores, alborotos y cavilaciones*, katere prevod v

slovenščino je *Ljubezni, vrvež in premišljanja*, je izdala Slovenska izseljenska matica leta 2016 s prevodom izpod peresa Andreja Rota. V njej se spleta delo vse od otroštva in do izida knjige. Bila je tudi oblikovalka in sourednica slovenske radijske oddaje »Slovenski kotiček v Argentini«, kasneje preimenovana »Okence v Slovenijo«. Leta 2019 je prejela odlikovanje Urada Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu, za njeno življenjsko in kulturno delo.

MARJAN GRUM

V prvi polovici leta je Rafaelova družba izdala knjigo o našem dolgoletnem članu Marjanu Grumu. Avtor je Lenart Rihar in urednica Mirjam Oblak. Po avtorskih besedah: *V monografiji spoznamo Marjana Gruma, talentiranega ustvarjalca, avtentično samosvojega, ki v hladno kovino z mehкими linijami in priostrenimi ploskvami vtisne tako domiselne in slikovite prizore buenosaireškega življenja, kot trpko sporočilo o žrtvah človekovih nasilnih dejanj.*

Grum je zelo izviren umetniški ustvarjalec z veliko smisla za ročno obdelavo materialov, še posebej kovin. Iz njih je zasnoval vrsto linijsko izrisanih in iz ploskev skonstruiranih kipov, ki tako odsevajo vsakdanje prizore iz argentinskega življenja, ko kritično komentirajo temne pojave v človeški družbi – predvsem vojne in nasilje nad človeškim življenjem. Značilni so njegovi kipi vitkih silhuet s posebno površinsko obdelavo, ki so avtorja predstavili tudi širše prepoznavnega. Njegovi najbolj prepoznavni kiparski motivi vključujejo figuralne kompozicije glasbenikov, plesalcev tanga in gavčev, kjer se kaže njegov smisel za izraznost silhuet in mojstrstvo za miniaturne, a hkrati monumentalne in igrive prizore.

HVALEŽNI ZA BOGAT DOPRINOS SLOVENSKI IZSELJENSKI SKUPNOSTI

Letos obhajamo šest desetletij smrti msgr. Janeza Hladnika. Ob tej priložnosti so v Rovtah priredili slovesnost, ki se je pričela z daritvijo sv. maše. Vodil jo je upokojeni škof msgr. dr. Anton Stres za msgr. Janeza Hladnika, ob somaševanju msgr. Janeza Petriča in dr. Janeza Juhanta. Po daritvi je sledil bogat kulturni program ob 80. letu konca druge svetovne vojne.

Msgr. Janez Hladnik Janez, se je rodil v Rovtah 22.12.1902. V duhovnika je bil posvečen 29.6.1927. Bil je kaplan v Metliki in Kostanjevici na Krki. Na željo škofa Rožmana je 1936 odšel v Argentino, da prevzame duhovno skrb za okoli 20.000 slovenskih izseljencev, povečini Primorcev. Kmalu po prihodu v Buenos Aires je stopil v stik z dr. Izidorjem Cankarjem, ki je prav takrat postal veleposlanik v Argentini. Skupno sta dosegla, da so se slovenske šolske sestre, ki so že delovale v Argentini, osamosvojile in prišle do lastnega zemljišča in poslopij v mestni četrti Paternalu, ki je bilo središče izseljencev iz Primorske. Tu je začela redna nedeljska maša za Slovence. Organiziral je slovenski cerkveni pevski zbor. Po prevzemu uredništva revije Duhovno življenje, ki jo je ustanovil duhovnik Jože Kastelic, a jo držal na previsoki kulturni ravni, je začel potovati po vsej obširni argentinski zemlji. Cilj teh potovanj je bil odkriti čim več slovenskih izseljencev, zlasti tistih, ki so že izgubili stike ne samo z rojaki v Argentini, temveč celo z domačimi v domovini. S koncem druge svetovne vojne se začelja novo in morda najtežje obdobje delovanja. Škof Rožman, ga je zaprosil naj pomaga množici beguncev. Uspelo mu je, da ga je sprejel sam predsednik države Juan D. Peron in s tem je nad šest tisoč beguncev dobilo novo upanje, delo in dom v Argentini. Med drugimi je ustanovil naselje Slovenska vas v južnem predmestju Buenos Airesa. Njegovi spomini so zapisani v knjigi »Od Triglava do Andov - V službi Cerkve in naroda« (1978). Umrl je 20. 6. 1965 v Buenos Airesu.

DAN ODPRTIH VRAT SKA

Že v začetku leta 1954, ko so naši predniki, begunski misleci, ustanovili Slovensko kulturno akcijo, so imeli jasno pred očmi, kaj lahko izseljensko ustvarjanje pomeni za narodovo kulturo sploh. Od tedaj pa do danes, dolgih enainsedemdeset let, so oni in njihovi nasledniki zgradili pravi zaklad literarnih, filozofskih, likovnih in znanstvenih del. Tega smo upravičeno ponosni in radi z veseljem izkažemo tudi v javnosti.

Aprila smo doživeli pomemben obisk članov komisije državnega zbora RS, ki se posveča in prizadeva za Slovence v zamejstvu in po svetu. Eno prvih srečanj je bilo prav z odborom Slovenske kulturne akcije. Skupino gostov so sestavljali: predsednica Komisije in vodja delegacije Suzana Lep Šimenko, člana komisije Vera Granfol in Franci Kepa, sekretarka komisije Polona Klemenčič in še sodelavka Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu Jasna Vrečko. Spremljal jih je odpravnik poslov na veleposlaništvu RS v Argentini g. Igor Šef. Odbor SKA pa so zastopali predsednik Damijan Ahlin, tajnica Marjana Pirc, vodja likovnega odseka Andrejka Dolinar ter urednik Meddobja Tone Mizerit.

Publikacije Slovenske kulturne akcije lahko naročite na sledeči elektronski naslov
skakcija@gmail.com

Po pozdravih je predsednik podal sliko delovanja skozi zgodovino in stanje ustanove dandanes. Ob tem se je razvil pogovor, v katerega so prosto posegali vsi prisotni. Pregledalo se je delovanje posameznih odsekov. Omenjalo se je posebej razgibanost likovnega odseka. Ni manjkalo debate o težavah ob upadanju znanja slovenskega jezika. Tone Mizerit je posebej poudaril, da v reviji sodeluje tudi zamejstvo, predvsem Primorska, a tudi Koroška in poizkus povezati še Porabje. Govorilo se je obenem, kako vključiti v kulturno delovanje ogromno »slovenstva po svetu«, število univerzitetnih diplomantov, ki vsako leto zapustijo Slovenijo in delujejo po raznih državah vseh celin. Izselenstvo lahko pri tem sodeluje, a pobuda in podatki morajo priti iz Slovenije.

Zaključek je bil, da je treba vsa ta vprašanja povzeti in skupno iskati rešitev v dobro celotnega slovenstva. Z medsebojnimi obljubami sodelovanja se je zaključilo kratko a plodovito srečanje. Verjamemo da s složnimi močmi zmoremo več v prid boljšemu jutru.

SVETO LETO V OBLIKI ROMARIJ UPANJA

V soboto 22.03.2025 smo imeli prvi večer, tokrat nam je č.g. Robert Brest spregovoril o Svetem letu. Zbral je geslo »Romarji upanja«. Srečanje je bilo v cerkvi Marije Pomagaj v Slovenski hiši. Najprej je daroval sveto mašo za žive in pokojne člane Slovenske kulturne akcije, nato pa povedal razne zanimivosti v zvezi z odpustki in romanjem skozi Sveta Vrata, ne samo v Rimu temveč v raznih cerkvah po celem svetu.

Up, upanje, upati... V srcu vsakega človeka živi upanje kot želja in pričakovanje dobrega, kljub temu, da ne ve, kaj se bo zgodilo jutri.

Klic svetega leta je, da bi kristjani poglobili svojo vero in lastno duhovno rast. Upanje se namreč rodi iz ljubezni in temelji na ljubezni, ki izvira iz Jezusovega srca, prebodenega na križu.

Logotip svetega leta prikazuje štiri stilizirane podobe, ki predstavljajo raznolikost ljudi širom sveta in spominjajo na jadra velike skupne ladje. Osebe stojijo v vrsti drug za drugim in se med seboj objemajo ter tako spominjajo na solidarnost in bratstvo, ki bi moralo povezovati ljudstva. Prva v vrsti predstavlja papeža.

Sveto leto je pričelo na sveti večer, 24. decembra 2024 in bo končalo z zaprtjem svetih vrat papeške bazilike svetega Petra v Vatikanu, 6. januarja 2026, na praznik Gospodovega razglasenja.

Sestavni del jubilejnega dogajanja so tudi odpustki. Z odpustkom je skesanemu grešniku odpuščena časna kazen za že odpuščene grehe glede na krivdo.

Za uresničitev tega so potrebni trije pogoji: dobra zakramentalna spoved, prejem obhajila in molitev po namenu svetega očeta. Obstajajo popolni in delni odpustki. Popolni odpustek izbriše vse časne kazni in ga je mogoče prejeti le enkrat na dan, delni odpustek pa izbriše le del kazni in ga lahko prejmemo večkrat na dan.

Torej lepo vabljeni k romanju v upanju na boljše jutro in globlje duhovno življenje.

NAŠI SLAVLJENCI

Bernarda Fink Inzko 1955

Tone Jemec 1955

Vse najboljše! Obilo sreče in uspeha vama tudi letos!

SPOMNIMO SE TUDI NJIH

Dr. Alfonz Čuk (1912 -1975) Dr. France Glavač (1913 - 1975)
Dr. Rajko Ložar (1904 - 1985) Ruda Jurčec (1905 - 1975)
Milena Merlak Detela (1935 - 2006) Dr. Branko Rozman (1925 - 2011)
Jože Cukale (1915 - 1999) France Dolinar (1915 - 1983)
Dr. Lojze A. Arko (1935 - 2006) Neda Fink (1925 - 2014)
Alojzij Geržinič (1915 - 2008) Alojzij Ilija (1905 - 1982)

SLOVENIJA; TUKAJ SEM!

ZA MRTVE NE BODI MRTEV, MOLI ZA POKOJNE

Slovenija, tukaj sem! Tako se je naslovil program, ki so v Sloveniji, v slovenski filharmoniji oblikovali in izvedli za obeležitev osem desetletij vsiljenega izseljenstva. Govorimo o času konca druge svetovne vojne, ki je bila za nas Slovence dosti bolj kruta kot se lahko z besedami zapiše. Slavnost kot taka bi bila že v sami izvedbi zelo pohvalna, kar jo viša to, da so jo v glavnem izvedli potomci tistih, ki so takrat morali iz Slovenije in danes živijo na dokaj svobodnih slovenski tleh.

Ponosno lahko gledamo na to tudi, ker večina sedaj omenjenih šteje med člani naše Slovenske kulturne akcije. Slavnostni nagovor: prof. dr. Andrej Fink.

Akademija je imela opus recitacij, ki so jih izvedli: Tomaž Rode, Martin Rode, Sonja Avguštin Čampa, Angelca Podržaj Miklič, Santiago Gaser, Andrej Žnidar, Mariana Rožanec Žnidar, Julija Cerar, Anja Katarina Kocmur, Pavlinka Korošec Kocmur, vsi pod vodstvom pesnika in profesorja umetniške besede Toneta Kuntnerja. Zamisel in zasnovo programa sta imela na skrbi Anja Katarina Kocmur in Marko Fink. Kakor lahko opazate v reklami so bili tudi prepoznavni pevci, zbori, dirigenti in spremljevalci: Bernarda Fink Inzko, Marko Fink, Ivan Arnšek, Lucas Somoza Osterc, Andrej Rustja, Mojca Jerman, Ivan Vombergar, Mendoški oktet, Diego Jesús Bosquet, Mešani pevski zbor argentinskih Slovencev, Mariana Cecilija Grohar, Mladinska vokalna skupina Glasbene matice Ljubljana ter Irma Močnik.

Po besedah organizatorjev, nam dogodek pusti sledeče vtise:

Letošnje leto zaznamuje pomembna obletnica – mineva 80 let od konca druge svetovne vojne, ko so se številni Slovenci zaradi revolucionarnega nasilja znašli pred težko odločitvijo – ostati in tvegati življenje ali zapustiti domovino in oditi v neznano. Odšli so z bolečino, a hkrati z zaupanjem v srcu.

Slovenska beseda je ostala živa. Slišala se je po domovih, šolah in cerkvah. Poezija in pesem sta postali most med domom, ki so ga zapustili, in svetom, ki jih je sprejel. Nastajale so nove skladbe, novi verzi, ki so izhajali iz ljubezni do domovine, ki je nikoli niso nehali nositi v srcu.

Danes, po osmih desetletjih, njihovi potomci ponovno stopajo na slovenska tla. Ne vračajo se kot tujci, temveč kot sinovi in hčere naše zemlje. Vračajo se domov – tukaj so!

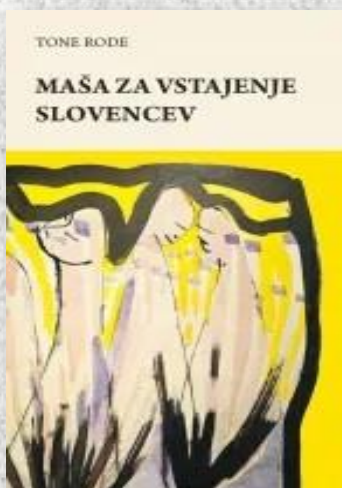
Slavnostna akademija je poklon tako našim prednikom, ki so za ceno svojih življenj branili dom, kot tudi vsem, ki danes trdno stojijo na slovenskih tleh.

TONE RODE: MAŠA ZA VSTAJENJE SLOVENCEV

Tone Rode je med nami že zelo znan pesnik, zna biti tudi prevajalec, publicist, urednik. Njegov pesniški prvenec *Zenice* je izšel leta 1991, takrat ko je postal tudi član, pri Slovenski kulturni akciji v Argentini, prav tako njegova druga pesniška zbirka *Mesto pristan* (1997). Leta 2001 je za svojo pesem »El Espejo« (»Ogledalo«) prejel nagrado Društva argentinskih pisateljev (SADE). Leta 2004 je pri založbi Družina izšla njegova zbirka pesmi *Biti*. Po daljšem premoru je izšla zbirka *Prareka* (2015) pri založbi Beletrina, pesnitev z imenom *Náblus*, 2023 pri Celovški Mohorjevi družbi in knjiga *Akordi v mozgu* pa 2024 pri Kulturno umetniškem društvu Kud-Kdo. Letos si je zamislil neko nadaljevanje ne le svoje pesniške ustvarjalne poti temveč nekaj več. Govorimo če hočemo o

odmevu pesnitve *Velika črna maša za pobite Slovence* (1949) avtorja dr. Tineta Debeljaka.

Pri predstavitvi so ocenili delo s naslednjimi besedami: »Bralcu predoča vso tragiko nerazrešene slovenske polpreteklosti, ki še danes hromi življenje Slovencev kot skupnost, pogled pa usmerja v vrednotenje in osmislitev žrtev kot viru duhovne moči.«

»V tem smislu je delo najprej namenjeno slovenskim kristjanom, ki so poklicani biti kvas družbe in sol zemlje. Klic k vstajenju je tako klic k dejavnemu življenju tukaj in zdaj, zavedajoč se, da nismo sami in da je vedno z nami občestvo svetnikov.

Avtorja je k pisanju Maše za vstajenje Slovencev spodbudila osemdeseta obletnica konca druge svetovne vojne ter nujnost spominjanja na izvensodne pomore in revolucionarne čistke vojnih ujetnikov in civilistov, ki jih je po vzoru sovjetske revolucije takoj po vojni ukazalo tedanje partijsko vodstvo.«

GLAS je glasilo Slovenske kulturne akcije. GLAS es propiedad de la Acción Cultural Eslovena

Ramón L. Falcón 4158, (1407) Buenos Aires, Argentina

Urejuje ga odbor, v koordinaciji tajništva. Edición: Comisión Directiva bajo la coordinación del secretario.

Tiskana oblika izhaja s podporo Urada Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu.

REPUBLIKA SLOVENIJA
URAD VLADE RS ZA SLOVENCE V
ZAMEJSTVU IN PO SVETU